

Plan för arbete mot våldsbejakande extremism 2016 – 2018

Dokumenttyp Plan	Diarienummer 2016-467-163	Fastställt KF 2016-10-24, § 91
För revidering ansvarar Kommunchef	Uppföljning och tidplan Kommunchef	Dokumentet gäller Samtliga
Dokumentet gäller till och med Tills vidare		

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
2	Nationell samordnare	3
3	Utgångspunkter	4
4	Inriktning av det förebyggande arbetet.....	4
4.1	Generella förebyggande insatser	4
4.2	Specifika förebyggande insatser.....	5
4.3	Individinriktade förebyggande insatser	5
5	Samordning	5
5.1	Samverkansgrupp	5
5.2	Ansvarsfördelning.	5
6	Samverkan.....	5
6.1	Samverkan i befintliga strukturer	6
6.2	Nödvändiga samverkansaktörer	6
6.3	Anhöriga.....	6
7	Lägesbild	6
7.1	Utgångspunkt i uppdaterad lokal lägesbild	6
8	Kunskap och utbildning.....	6
9	Uppföljning	7
10	Förslag på aktiviteter	7

1 Bakgrund

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Att förebygga förekomsten av våldsbejakande extremism är av avgörande betydelse för att förhindra att odemokratiska krafter får fäste i samhället. För att göra detta krävs ett väl fungerande och långsiktigt samarbete mellan de aktörer som på olika sätt berörs av frågan. Det handlar om både offentliga verksamheter så som kommun, skola, fritidsverksamhet, socialtjänst, polis och säkerhetspolis samt aktörer inom civilsamhället så som idrottsföreningar, ungdomsorganisationer och religiösa samfund.

Våldsbejakande extremism handlar om att försöka uppnå ett ideologiskt mål genom våld, eller genom att understödja att andra använder våld. Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp som beskriver rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning, utan främjar våld för att uppnå ideologiska mål.

En individ som ägnar sig åt våldsbejakande extremism kan vara våldsbenägen, men kan också undvika att själv använda våld och koncentrera sig på att andra gör det. Våldet anses vara en legitim metod för att påverka samhället och demokratiska lösningar förkastas.

De inriktningar av våldsbejakande extremism som för närvarande förekommer i det svenska samhället är i huvudsak högerextremism inom vit maktmiljöer, vänsterextremism samt islamistisk extremism.

2 Nationell samordnare

I arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism har Sverige valt att utse en nationell samordnare för att hålla samman arbetet. Enligt direktiv, 2014:103, ska en särskild utredare i rollen som nationell samordnare förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. I uppdraget ingår att stärka och stödja samverkan i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på nationell och lokal nivå, inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte, stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt, och genomföra riktade utbildningsinsatser.

Regeringen fattade i juni 2016 beslut om att förlänga samordnarens uppdrag till och med den 12 januari 2018. I samordnarens uppdrag ingår nu också att utreda och föreslå hur det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism bör samordnas och organiseras inom ramen för befintlig myndighetsstruktur från och med januari 2018.

Samordnaren ska också analysera kommunernas arbete med och ansvar för att förebygga radikaliserings och rekrytering till våldsbejakande grupper. Utifrån analysen ska olika alternativ utredas till hur kommunernas ansvar bör utformas. Dessa förslag ska redovisas för regeringen i december 2016.

3 Utgångspunkter

Ansvar för att leda och samordna arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism ligger inom kommunstyrelsens ansvarsområde. Kommunen har ansvar för att arbeta förebyggande och med insatser som motverkar våldsbejakande extremism i samverkan med kommunens verksamheter och berörda aktörer utanför den kommunala organisationen.

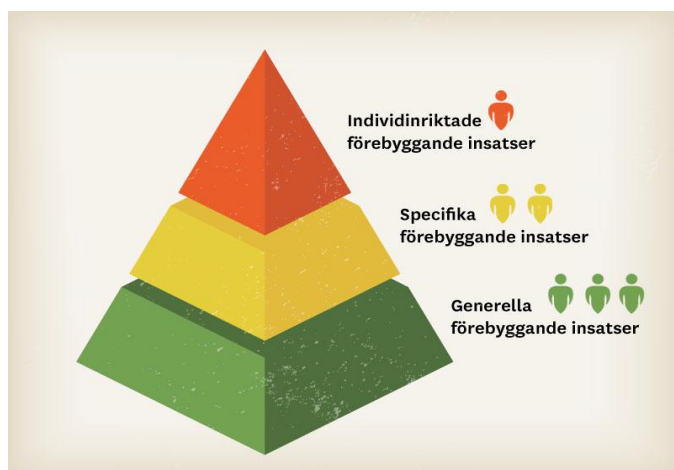
Arbetet bedrivs inom följande fokusområden:

- Samverkan med andra aktörer
- Stöd till berörda verksamheter
- Utbildning av medarbetare i Nordmalings kommun
- Stöd till anhöriga
- Kommunens kontakt nationellt och internationellt
- Metodutveckling

Personer som deltagit i våldsbejakande extremistisk verksamhet ska primärt hanteras av polisen och säkerhetspolisen. Den strategiska samverkansfunktionen ska därför etablera en särskild samverkan kring hanteringen av dessa personer.

4 Inriktning av det förebyggande arbetet

Det är viktigt att de förebyggande insatser som definieras i kommunens handlingsplan mot våldsbejakande extremism befinner sig på tre olika preventionsnivåer, se bild.

4.1 Generella förebyggande insatser

Breda insatser som omfattar samhällets alla medborgare, framförallt barn och ungdomar. Det kan gälla hälsovård, utveckling av social och kognitiv kompetens på dagis, skolans kunskaps- och demokratiuppdrag. Ett brett spektrum av yrkesverksamma inom till exempel skola, fritids- och ungdomsverksamhet, hälsovård och föreningar bedriver ett generellt förebyggande arbete.

Exempelvis i Nordmalings kommun, det arbete som görs dagligen i förvaltningarna.

4.2 Specifika förebyggande insatser

En mer målinriktad insats mot specifika problem eller unga i riskgrupper. Insatsen är resursorienterad och siktar på att erbjuda attraktiva alternativ. Skolpersonal, socialarbetare, poliser och andra som samverkar lokalt verkar på den här nivån.

4.3 Individinriktade förebyggande insatser

En insats som riktar sig mot den enskilda individen som har ett riskbeteende. Insatsen går ofta hand i hand med förebyggande insatser mot riskgrupper. Insatsen kan handla om att utreda, anpassa erbjudanden och åtgärder som t ex mentorer, stödpersoner, undervisningsstöd, praktikplats eller arbete. Pedagoger, socialarbetare, mentorer, personal inom psykiatri och sjukvård m fl. är exempel på yrkesgrupper som arbetar med enskilda unga.

(Fördjupning förebyggande arbete se text och bild från länk nedan:

<http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/metod/forebyggande-arbete/>)

5 Samordning

Ett nära samarbete mellan myndigheter, organisationer och civilsamhället är av största vikt och det befintliga samarbetet ska utvecklas och fördjupas.

5.1 Samverkansgrupp

En samverkansgrupp för våldsbejakande extremism inrättas inom kommunens risk- och säkerhetsgrupp (RSÄG). Uppdraget är att på en strategisk nivå leda och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism och exempelvis kunna ge stöd till kommunens sektorer.

5.2 Ansvarsfördelning.

Kommunen har en **utsedd funktion**, samordnare, som ansvarar för arbetet mot våldsbejakande extremism. Denna funktion har ett tydligt mandat att sammankalla samverkansgruppen. Uppdraget är att på en strategisk nivå leda och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism och kunna ge stöd till sektorerna. Funktionen har uppdraget att på en övergripande nivå samordna arbetet internt och med externa parter, t.ex. polis. Funktionen ska vara kontaktytan mot den nationella samordnaren. Samordningsfunktionen ska använda de befintliga förbyggande forum som finns men också vid behov skapa nya forum.

Samtliga sektorer har inom sina respektive områden ett ansvar att arbeta med frågor kring våldsbejakande extremism. Sektorerna har också ett ansvar att se till att tillräckliga resurser avsätts för det förebyggande arbetet. Arbetet mot våldsbejakande extremism är en del av det befintliga brottsförebyggande arbetet varför de normala systemen så långt möjligt ska användas.

6 Samverkan

Kontinuerlig och bred samverkan mellan berörda aktörer är a och o i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Identifiering av de samarbetspartners som är avgörande för det förebyggande arbetet bör ske i ett tidigt skede för att öka medvetenheten och kunskapen om den **lokala lägesbilden** såväl som **potentiella lösningar**, samt möjliggöra förberedelser och **uppföljning**. Ett nära samarbete mellan myndigheter, organisationer och civilsamhället är av största vikt och det befintliga samarbetet ska utvecklas och fördjupas.

6.1 Samverkan i befintliga strukturer

Framgångsrik samverkan mot våldsbejakande extremism ska bygga på eller införlivas i redan befintliga strukturer som exempelvis skola, socialtjänst, polis, ideella organisationer eller liknande samverkansforum och bör inte bestå av ad hoc-lösningar på projektbasis. Långsiktighet är en nyckelfaktor för framgång i det förebyggande arbetet.

6.2 Nödvändiga samverkansaktörer

Samverkansgruppen bör inkludera aktörer på samtliga preventionsnivåer såsom skola, socialtjänst, fritidsverksamhet, kommunens säkerhetsfunktion och polis. Landstinget är också en mycket viktig samverkanspartner. Därtill kommer företrädare för exempelvis bostadsbolag, räddningstjänst m.fl. Kontinuerlig dialog med Länsstyrelsen är också att rekommendera.

6.3 Anhöriga

Anhöriga till personer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer behöver ofta stöd vid en pågående radikaliseringsprocess men kan också spela en central roll i att hindra och motverka radikalisering. Att mobilisera både professionella och personliga nätverk runt individen kan vara effektivt för att skapa en insats där föräldrarna, familjen eller andra närstående vuxna involveras i problemen och hur de ska lösas. (Samtalskompassen).

7 Lägesbild

7.1 Utgångspunkt i uppdaterad lokal lägesbild

En aktuell och bred lägesbild av situationen beträffande våldsbejakande extremism i kommunen bör tas fram i samverkansgruppen. I detta arbete har Polismyndighetens representanter i samverkansgruppen en central roll. En uppdaterad lokal lägesbild ger goda förutsättningar för ett framgångsrikt arbete. Lägesbilden ska innehålla information om våldsbejakande högerextremism, den s.k. **vit maktmiljön**, våldsbejakande vänsterextremism, den s.k. **autonoma miljön** och den våldsbejakande **islamistiska extremistmiljön**, dess närvaro och aktiviteter.

8 Kunskap och utbildning

Avgörande för ett framgångsrikt arbete är att kunskapsnivån inom området höjs. En utbildningsinsats behöver därför genomföras. I första hand är det personal i första linjen i kommunen som behöver utbildning såsom t.ex. lärare, förskollärare, fritidsgårdspersonal, vaktmästare, personal inom socialförvaltningen m.fl.

På hemsidan www.samordnarenmotextremism.se finns ett metodmaterial som heter Samtalskompassen. Utbildningsmaterialet innehåller kunskap om olika extremistmiljöer, stöd för dialog med unga samt stöd för samverkansgrupper ute i landet. Materialet syftar till att förebygga radikalisering hos unga genom att, med hjälp av stödjande och förebyggande samtal, stärka ungas motståndskraft mot extrema budskap och erbjuda andra vägar till inflytande.

Materialet inleds med att trycka på hur viktigt det är att inte se det förebyggande arbetet med att en ung människa dras in i våldbejakande extremism som något kortsiktigt arbete utan det kräver långsiktighet och empati. Det individuella riskbeteendet kan jämföras med motsvarande för kriminalitet eller missbruk. Det vill säga ett beteende som omedelbart eller

på sikt kan medföra skador för en själv eller andra (sid.3, Samtalskompassen). Förebyggande arbete mot våldbejakande extremism är ett av flera perspektiv inom det brottförebyggande arbetet, vilket medför att man kan använda mycket av den kunskap som finns redan idag inom det brottförebyggande arbetet.

Samverkansgruppen VBE får i uppdrag att genomföra den initiala utbildningen i (samverkan med polisen). Prioritering av personalgrupper ska göras tillsammans med sektorerna. I första hand ska utbildningen genomföras inom befintliga resurser. Samverkansgruppen VBE ansvarar för att ta fram en långsiktig plan för kompetensutvecklingen inom området. Respektive förvaltning identifierar om det finns behov av vissa nyckelgrupper eller nyckelpersoner som behöver ha fördjupad utbildning.

9 Uppföljning

Det är viktigt att ha en god uppföljning av det lokala förebyggande arbetet för att finkalibrera insatserna. Med jämna mellanrum i samband med FSÄG:s möten bör det genomföras någon form av utvärdering. På så sätt ökar effektiviteten i det förebyggande arbetet.

10 Förslag på aktiviteter

I bilaga 1 följer några förslag på aktiviteter som kan vara lämpliga inledningsvis. Handlingsplanens förslag på åtgärder framöver utgår från ett horisontellt perspektiv där alla sektorer behöver ta sitt ansvar.

Bilaga 1

Handlingsplanens förslag på aktiviteter

1. Erbjudna och genomföra kompetenshöjande insatser

Ansvarig: Samverkansgruppen VBE

Deltagande sektorer: Sektor Utbildning, Sektor Omsorg, Sektor Samhällsbyggnad.

Övriga samverkande parter: Polis, Svenska kyrkan, andra religiösa samfund, ideella föreningar m.fl.

Beskrivning: Utifrån aktuell kunskap och forskning erbjuda och genomföra kompetenshöjande insatser (med externa aktörer) för att skapa kunskap om tidiga tecken såsom upptäckt av symboler och kampanjer samt utbildning inom aktuell lagstiftning. Målgruppen är de som möter barn och unga. I dialog med sektorer avgörs målgrupp och omfattning av insatsen.

Tidplan: 2016-2017

Resursåtgång: Inom befintliga resurser.

2. Upprätta rutiner vid oro för eller upptäckt av våldsbejakande extremism.

Ansvarig: Samverkansgruppen VBE

Beskrivning: Det ska i rutinen ingå kontaktvägar vid oro samt hantering vid upptäckt. Rutinen ska vara tydligt kommunicerad både till professionella och civilsamhället.

Övriga samverkande parter: Polisen, säkerhetspolisen och eventuellt andra för händelsen nödvändiga aktörer.

Tidplan: 2016-2017

Resursåtgång: Inom befintliga resurser.

3. Utveckla tydliga former för anhörigstöd.

Ansvarig: Samverkansgruppen VBE

Beskrivning: Anhöriga är centrala aktörer. Det är viktigt att erbjuda stöd till de anhöriga som känner oro eller vid upptäckt av våldsbejakande extremism. Rutin för var anhöriga kan få stöd ska vara tydlig.

Tidplan: 2016-2018

Resursåtgång: Inom befintliga resurser